

Lekcja WOS-u online:
**UE i NATO a bezpieczeństwo
w Europie**

Polecamy nasze podręczniki do WOS-u

do szkoły
podstawowej
i ponadpodstawowej

Więcej informacji na:

- koss.ceo.org.pl/
- [koss.ceo.org.pl/facebook](https://www.facebook.com/koss.ceo.org.pl/)

Na naszym webinarium dowiedziecie się, jak zbudowany jest system bezpieczeństwa europejskiego oraz jakie działania zostały już podjęte w obliczu agresji Rosji na Ukrainę.

Porozmawiamy także o perspektywie rozszerzenia NATO i Unii Europejskiej, tak szeroko dziś dyskutowanej.

Na lekcji będziesz szukać odpowiedzi na pytania:

- Jak zbudowany jest system bezpieczeństwa europejskiego (ONZ, NATO, OBWE, UE)?
- Jakie są podstawy utrzymania bezpieczeństwa militarnego przez NATO (zasady działania, obecność wojsk Sojuszu w Europie Środkowo-Wschodniej)?
- Jakie miejsce w działaniach Unii Europejskiej zajmuje kwestia bezpieczeństwa?
- Jakie są perspektywy na rozszerzenie NATO? Przed jakimi wyzwaniami stoi Sojusz?
- Jakie są perspektywy na rozszerzenie UE? Przed jakimi wyzwaniami stoi Unia?

A po lekcji będziesz potrafił(a):

- scharakteryzować system bezpieczeństwa europejskiego;
- wymienić najważniejsze organizacje stojące na straży bezpieczeństwa w Europie;
- wyjaśnić, jaki miejsce w polityce Unii Europejskiej zajmuje kwestia bezpieczeństwa i obrony państw członkowskich;
- wymienić działania, jakie UE podjęła w odpowiedzi na agresję Rosji w Ukrainie (w 2014 roku oraz obecnie);
- przedstawić kwestię rozszerzenia NATO (perspektywy i wyzwania);
- przedstawić problem rozszerzenia UE (perspektywy i wyzwania).

Kilka słów o autorze

Błażej Choroś

Doktor nauk społecznych, absolwent Szkoły Praw Człowieka Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Adiunkt w Katedrze Studiów Europejskich na Uniwersytecie Opolskim oraz członek TeamEurope – zespołu zewnętrznych ekspertów Komisji Europejskiej.

Zajmuje się procesem integracji europejskiej oraz instytucjami europejskimi. Jego zainteresowania skupiają się wokół Parlamentu Europejskiego oraz przyszłości Unii Europejskiej.

System bezpieczeństwa europejskiego

Co to jest system bezpieczeństwa?

Wartości wspólne w systemie:

- stabilność,
- poczucie pewności,
- równowaga,
- współpraca,
- mechanizmy prawne (wiążące i opcjonalne).

Zgromadzenie Ogólne ONZ,
nadzwyczajna sesja
specjalna na temat sytuacji
w Ukrainie, 24 marca 2022

© UN Foto, 2022

Cechy współczesnego systemu bezpieczeństwa (globalnego)

- zakaz wojny,
- pokojowe regulowanie sporów,
- przestrzeganie ogólnych zasad prawa międzynarodowego,
- sankcje wobec agresora,
- mechanizmy ograniczania i kontroli zbrojeń,
- system oparty o organizację (ONZ) i umowy (np. układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej).

Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE)

- Współpraca Wschód-
-Zachód w czasach zimnej
wojny
- Platforma współpracy
oparta o konsensus,
wymianę informacji,
prowadzenie negocjacji

Od 1 stycznia 2022 roku
Polska sprawuje roczne
przewodnictwo w OBWE

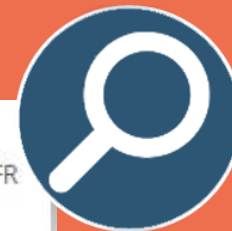
NATO jako podstawa bezpieczeństwa militarnego

- NATO istnieje od 4 kwietnia 1949 r.
- to sojusz obronny
- oparty o wzajemne gwarancje bezpieczeństwa
- przynależy do niego 30 państw.

Norwegia, Sekretarz Generalny NATO Jens Stoltenberg przemawia do żołnierzy biorących udział w manewrach Sojuszu, 25 marca 2022

© NATO, 2022

#WEARENATO

NATO ON THE MAP

RESET MAP ABOUT SHARE MAP EN | FR

Państwa
członkowskie NATO
w Europie

Artykuł 5

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonywania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, uznanego na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie jak i w porozumieniu z innymi Stronami, działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbrojnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego.

O każdej takiej zbrojnej napaści i o wszystkich podjętych w jej wyniku środkach zostanie bezzwłocznie powiadomiona Rada Bezpieczeństwa. Środki takie zostaną zaniechane, gdy tylko Rada Bezpieczeństwa podejmie działania konieczne do przywrócenia i utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Traktat Północnoatlantycki, Waszyngton, 4.04.1949 r.

Artykuł 5

Czy NATO podjęło kiedykolwiek działanie w oparciu o artykuł 5 *Traktatu Północno-atlantyckiego*? Jeśli tak, to w przypadku jakiego konfliktu?

Bezpieczeństwo jako część Unii Europejskiej

- Projekt: Integracja europejska
- Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony
- Działania UE wobec wojny w Ukrainie

Bruksela, demonstracja na Placu Luksemburskim przeciwko wojnie w Ukrainie

Fot. Lukasz Kobus

© Unia Europejska, 2022

Projekt: Integracja europejska

Integracja europejska to projekt, który miał doprowadzić do trwałego pokoju w Europie.

Ścisła współpraca przy wydobyciu węgla i produkcji stali, surowców, które do tej pory zasilają maszyny wojenne państw Europy, stała się załączkiem trwałego pokoju.

Fot. Dati Bendo

© Unia Europejska, 2020

Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony

- uzgadnianie ogólnoeuropejskich sankcji,
- wsparcie i pomoc za granicą,
- wspólne badania i zakupy broni,
- misje wojskowe i cywilne.

Działania UE wobec wojny na Ukrainie

- sankcje wobec Rosji prowadzące do blokady gospodarczej,
- wsparcie państw granicznych (uchodźcy),
- pomoc wojskowa i finansowa dla Ukrainy,
- odchodzenie od rosyjskich źródeł energii,
- zasada jednomyślności.

Medyka, ukraińscy uchodźcy przekraczający granicę Polski, 2 marca 2022

Perspektywy rozszerzenia NATO

- Państwa kandydackie
- Zasady akcesji

© NATO, 2021

Bruksela, spotkanie
Sekretarza Generalnego
NATO Jensa Stoltenberga
z Prezydentem Ukrainy
Wołodymirem Zełenskim,
16 grudnia 2021

Perspektywy rozszerzenia NATO

- członkowie UE i NATO
- członkowie UE niebędący członkami NATO
- członkowie NATO niebędący członkami UE

- Finlandia, Szwecja – potencjalne członkostwo

perspektywy przyjęcia
Ukrainy do NATO

Balkany Zachodnie:

- Macedonia Północna (od 2020 członek NATO)
- Bośnia i Hercegowina (kandydat)

Gruzja – potencjalne
członkostwo

Państwa członkowskie NATO

Wymień pozostałe kraje członkowskie NATO,
które nie zostały uwzględnione na mapie
(slajd 20)?

Przyszłość UE i perspektywy rozszerzenia

- Wyzwania dla UE
- Z czym wiąże się wejście do UE (kryteria, proces)?

Fot. Dati Bendo

© Unia Europejska, 2022

Bruksela, spotkanie Prezydenta USA Joe'a Bidena z Charles'em Michel'em, przewodniczącym Rady Europejskiej na szczycie przywódców G7 i NATO, 24 marca 2022

Przyszłość UE i perspektywy rozszerzenia

- starania Unii Europejskiej o autonomię strategiczną – gospodarczą, wojskową i technologiczną
- wzrost znaczenia współpracy europejskiej w zakresie bezpieczeństwa i obrony

- przyszłość partnerstwa transatlantyckiego między Unią Europejską a Stanami Zjednoczonymi

- Unia Europejska wobec ekspansywnej polityki Federacji Rosyjskiej

- ułożenie stosunków Unii Europejskiej z Chinami

Perspektywy akcesji Ukrainy do NATO i Unii Europejskiej

- Ukraina po wojnie
- Stabilność, demokracja i standardy UE
- Konieczność zmian w Unii Europejskiej

© Unia Europejska, 2022

Jaka przyszłość?

Jak sądzisz, czy Europa może sama zapewnić sobie bezpieczeństwo? Przygotuj się do rozmowy na ten temat.

Rysunek chłopca
przedstawiający herb Ukrainy
z tekstem „Слава Україні”
(„Chwała Ukrainie”)

Słowniczek obywatelski

Unia Europejska – integracyjna organizacja międzynarodowa zrzeszająca 27 państw europejskich. Proces integracji europejskiej rozpoczął się w 1952 roku wraz z powołaniem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali, a następnie Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (1957 r.). Unia Europejska jest zarówno unią polityczną (oznacza to współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa i polityki zagranicznej, spraw wewnętrznych i sprawiedliwości), jak i ekonomiczno-monetarną (zniesienie wewnętrznych barier handlowych i wprowadzenie wspólnej waluty). Wszyscy obywatele państw członkowskich UE posiadają obywatelstwo Unii Europejskiej, dające m.in. prawo swobodnego poruszania się, osiedlania, zatrudnienia i prowadzenia interesów we wszystkich krajach członkowskich Unii. Polska stała się członkiem UE w 2004 roku.

NATO (Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego) – pakt militarny utworzony w 1949 r. przez Stany Zjednoczone, Kanadę i państwa Europy Zachodniej. Intencją założycieli było zwiększenie bezpieczeństwa państw członkowskich przez stworzenie jednolitego systemu obrony i powołanie wspólnego dowództwa wojsk Sojuszu. Uzasadnieniem tych poczynań była przede wszystkim agresywna postawa Związku Radzieckiego i jego satelitów. Po 1989 r. do NATO przystąpiło wiele państw dawnego obozu komunistycznego. Polska stała się członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego w 1999 r.

CENTRUM EDUKACJI
OBYWATELSKIEJ

Dziękujemy za uwagę!

Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

ul. Noakowskiego 10
00-666 Warszawa

www.ceo.org.pl

www.blog.ceo.org.pl

Wyjaśnij
politykę

Program „WOS w szkole podstawowej i średniej” jest realizowany przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w ramach obszaru „Wyjaśnij politykę”

Kontakt

koss@ceo.org.pl